

N:o 25.

Ankom till Riksd. kansli den 21 mars 1904 kl. 1 e. m.

*Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 8,
i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl.
Maj:t angående förbud mot befordran af rusdrycker
med allmänna posten.*

Till utskottet hafva hänvisats:

dels herr *P. Zimdahls* i Andra Kammaren väckta motion, n:o 92, hvaruti hemställes, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta vidtaga sådana åtgärder, att transport af spirituösa drycker med post må helt och hållet upphöra;

dels ock herr *S. J. Enanders*, likaledes i Andra Kammaren väckta motion, n:o 165, i hvilken motion hemställes, att Riksdagen behagade besluta skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, hvilka åtgärder må lämpligen kunna vidtagas till att förebygga å vissa orter uppkomna missbruk att med allmänna posten befordra rusdrycker.

Herr Zimdahl framhåller i sin motion, att transporten af spirituösa drycker med posten till olika trakter inom landet, icke minst till de från järnvägar mera aflägsset belägna orterna, länge varit föremål för missnöje och klagan inom de kretsar, hvilka i mer eller mindre mån önska att befrämja nykterhet bland vårt folk, samt att denna klagan framträdt icke minst i Öfre Norrland, särskildt i de lappländska församlingarna.

Herr Enander anför till stöd för sin motion, bland annat, att de många framställningar om det ifrågasatta förbudet, som gjorts särskildt från kommuner i Norrland och Dalarne — bland hvilka kommuner exempelvis nämnas Arjeppluog, Stensele, Lillherrdal och Särna — kraftigt talade för nödvän-

digheten och rättmätigheten af förbudet. Dessa kommuner hade framhållit, att missbruk och oordningar af mångfaldigt slag uppstått genom den alltjämt tilltagande oseden, »att i synnerhet den lösa befolkningen med allmänna posten hemtager rusdrycker, hvilka utlämnades från poststationerna de tider, då de höllos öppna och således äfven sön- och helgdagar». Konungens befallningshafvande i Norrbottens och Västerbottens län hade hvar för sig i infordrade utlåtanden öfver bemälda framställningar vitsordat klagomåls berättigande äfven beträffande flere socknar än de nyss nämnda samt tillstyrkt utfärdandet af förbud mot postbefordran af spritdrycker med vissa undantag. Postinspektörerna i Stockholm, i västra, östra och norra distrikten hade i särskilda skrivelser icke blott intygat de postala spritförsändningarnes afsevärdhet, utan äfven ansett det ifrågasatta förbudet vara lika behöfligt som lämpligt och önskvärdt. Och jämväl generalpoststyrelsen hade funnit det synnerligen önskvärdt, att lämpliga åtgärder kunde vidtagas för undanröjande af orsakerna till berörda klagomål.

Herr Enander framhåller dessutom såsom en synnerligen afsevärd omständighet vid bedömandet af ifrågavarande angelägenhet, att »missbruket i fråga omintetgör verkan af kommunernas utfärdade spritförsäljningsförbud och gör deras lagliga skydds rättighet mot rusdryckernas förbannelse till blott och bart en illusion».

För vinnande af upplysning från skilda orter om de förhållanden, som uti ifrågavarande motioner omförmälas, har utskottet vändt sig till ett 20-tal poststationsföreståndare inom Norrland, Dalarne och Värmland med begäran om uppgift, dels huruvida och i hvilken omfattning försändelser af spirituosa med allmänna posten till de särskilda stationerna anlände, dels ock huruvida dessa försändelser kunde anses i någon afsevärd mån menligt inverka på nykterheten i orten.

De inkomna svaren vitsorda, på få undantag när, att till de särskilda poststationerna årligen anlända med allmänna posten ett större eller mindre antal försändelser af spirituosa. Sålunda uppgifves från en station i Värmland, att under år 1903 dit ankommit icke mindre än 408 försändelser, innehållande sprit till en beräknad myckenhet af 1,220 liter. Från en annan station i samma län uppgifves, att spirituosa anlände dit »nästan hvarje postdag och vid vissa tillfällen 20 à 24 kaggar

och för år räknadt 800 à 1,000 liter». Inom Lappmarkens område hade till en station ankommit ända till 200 spirituosaförsändelser årligen, ehuru under de senare åren antalet af dylika försändelser betydligt nedgått, »troligen», yttrar stationsföreståndaren, »beroende på de ekonomiska svårigheterna». Till tvenne andra stationer i Lappland hade ankommit, till den ena under år 1903 85 försändelser, hvar och en i regel innehållande 3 liter spirituosa, och till den andra »närmare 1,000 kilo årligen». Till poststationen i Arjepluog hade anländt under år 1899 63 liter, 1890 738 liter, 1901 628 liter, 1902 846 liter och 1903 650 liter.

Äfven till de flesta öfriga stationer hade, såsom ofvan nämnts, spirituosaförsändelser ankommit med allmänna posten, ehuru desamma varit till antal och myckenhet något mindre än de här ofvan omförmälda.

Samtliga stationsföreståndarne uttala såsom sin åsikt, att försändandet af sprit med posten har en mycket skadlig inverkan på nykterheten, helst det oftast är mindre bemedlade personer, som på detta sätt bereda sig tillgång till ett spritförråd, som de, därest denna säkra och bekväma utväg ej funnits, nog i många fall skulle hafva underlåtit att förskaffa sig; och samtliga stationsföreståndarne framhålla därför, att ett förbud mot försändandet af spirituosa med allmänna posten utan tvifvel skulle i väsentlig mån främja nykterhetsarbetet.

Tvenne stationsföreståndare, tillika medlemmar af Riksdagen, herrar Ström i Transtrand och Smeds Lars Olsson, hafva mera utförligt besvarat de framställda frågorna, och utskottet finner därför skäl att återgifva det hufvudsakliga af deras yttranden.

Herr Ström yttrar i sådant afseende bland annat:

»Under de senare åren har posten å linien från Malung öfver Transtrand i mycket hög grad anlitats för befordring af spritvaror, synnerligast till de från järnvägsstationen i Malung aflägsnaste poststationerna Fulunäs och Sörsjön.

Enär alla till dessa stationer gående paket skolat postbehandlas äfven i Transtrand, har jag därför till min stora ledsnad varit i tillfälle att se den mängd spritlådor och kaggar, som, synnerligast vid högtider och under pågående skogsarbeten i de aflägsna bygderna, posten haft att frakta. Lådor, vanligast innehållande 3 à 4 literbuteljer eller kaggar på 3 à 5 liter, hafva somliga poster uppgått till 12 à 14 kolly. I vanliga fall hafva dylika försändelser visserligen förekommit i mindre antal, men nästan hvarje af de två turerna i veckan har dock något kolly sprit medföljt. Att posten sålunda anlitats i stället för annan frakt, beror naturligtvis därpå, att varan därigenom kunnat säkert påräknas till viss

dag och mycket raskare, än om frakten skulle skett af formän, och hvarigenom varan till de omkring 10 mil från järnvägsstation aflägsna bygderna kunnat blifva fördröjd i en eller flera veckor. Frakten per post har visserligen blifvit dyrare, men detta har ingalunda afskräckt rekvirenten, hvilkens spritbegär i stället kunnat så mycket fortare få sin näring.

För att på detta sätt kunna hjälpa spritkonsumenter och därigenom befrämja dryckenskap i de från järnvägsstationen aflägsna trakterna har postverket äfven drabbats af extra utgifter för dessa spritförsändningar, enär för postforslingen efter landsväg extra hästar måste anlitas.

Så ha alltid vid större spritsändningar mellan Malung och Transtrand tvenne hästar måst begagnas, då i regel annars *en* häst varit erforderlig för postens fraktande. Den härigenom uppkommande större kostnaden har icke uppvägs genom postafgifterna för medföljande spritkolly.

Att jag härvid fäst mig vid postföringen Malung—Transtrand, som numera upphört, och icke i stället vid Limesforsen—Transtrands postlinje, som i december förra året öppnades, beror därpå, att ifrån dessa nya förhållanden är ännu så liten erfarenhet vunnen, att slutsatser däraf icke kunna dragas. Som afståndet från järnvägsstationen genom den nya linjen förkortats med öfver tre mil, borde väl kunna antagas, att någon minskning i spritförsändelser per post därigenom skulle uppstå å denna linje, men förhållandena före jul tycktes dock jäfva äfven dessa förhoppningar. Den till flera turer i veckan utsträckta postföringen syntes locka till ännu flitigare begagnande af posten som transportmedel för spritvaror.

Såväl från ekonomisk som framför allt från moralisk synpunkt synes det därför vara högeligen önskvärdt, att förbud kunde utfärdas för postbefordring af spritvaror i annat syfte än möjligen för medicinskt eller tekniskt behof.»

Herr Smeds Lars Olsson yttrar:

»Hvad beträffar postföringen å linjen Elfdalen—Elfdalsåsen—Särna—Idre kan jag konstatera, att samma förhållande (i fråga om försändandet af spritvaror med allmänna posten) i tillämpliga delar äger rum äfven å denna linje, och att synnerligast till de stora högtiderna stora kvantiteter af sprit transporteras med posten. Detta har haft till följd, att extra hästar måst anskaffas ända till 2 å 3 stycken, då i regel endast *en* häst är tillräcklig att frakta posten å ofvannämnda linje.

Det borde väl få anses svenska postverket övärdigt att på ett sådant sätt tillmötesgå spritkonsumenter genom att till de aflägsnaste delar af

vårt land tillåta att med posten frakta spritdrycker, hvarigenom ovedersägligen dryckenskap och ett omoraliskt lif befordras.

I stället borde genom ett förbud för sådan försling dessa drycker göras mer och mer svåråtkomliga.»

Det torde enligt utskottets förmenande icke råda tvifvel därom, att rusdrycker, särskildt i vissa delar af Norrland, Värmland och Dalarne i afsevärd mån befordras med allmänna posten samt att detta sätt för kringvändande af spirituosa inverkar menligt på nykterheten i de särskilda orterna.

Då grundtanken i vår brännvinslagstiftning ju är att lokalisera och i vissa afseenden begränsa handeln med spirituösa drycker, lär det icke kunna förnekas, att denna grundtanke i viss mån upphäfves genom möjligheten att försända spritvaror med allmänna posten till hvarje plats i riket, dit postverket med sitt omfattande nät af poststationer når. Det torde icke heller kunna förnekas, att, såsom motionärerna jämväl framhålla, genom ett sådant tillvägagångssätt spritvaror kunna komma allmänheten till handa äfven å tider, då enligt gällande författning eller kommunernas beslut all försäljning eller utskänkning af spirituosa är förbjuden. Befordrandet af spritdrycker med allmänna posten kommer alltså att i sig innebära ett kringgående af bestämmelserna om försäljning af dylika drycker; och häraf torde följa, att brännvinslagstiftningen, som ju allt ifrån början har och måste ha karaktären af undantagslagstiftning, jämväl föres till att genom ytterligare restriktiva åtgärder motverka ett sträfvanne, som söker att genom kringgående upphäfva nu gällande bestämmelser.

På utskottets begäran har generalpoststyrelsen i detta ärende afgifvit yttrande, som här bifogas. Af sagda yttrande inhämtas, att generalpoststyrelsen under senare år låtit rörande förevarande fråga verkställa en undersökning, hvilken gifvit vid handen, att försändelser, innehållande spritvaror, befordrats med allmänna posten företrädesvis till vissa från järnvägsstationer aflägsset belägna platser i Norrbottens, Västerbottens, Gäfleborgs, Jämtlands, Kopparbergs och Värmlands län, äfvensom att från åtskilliga af dessa platser försports klagomål öfver missbruk af med post ditsända spirituösa drycker och till följd däraf uppkomna oordningar. Därest förbud mot dylik försändning blefve utfärdadt, torde, äfven om en fullt effektiv kontroll öfver förbudets upprätthållande svårligen kunde vinnas, sådana kontrollbestämmelser i alla

händelser kunna meddelas, att spritdrycksförsändning med post i en omfattning, hvaraf alstras missbruk och oordningar, blefve omintetgjord eller åtminstone i väsentlig mån försvårad. Den i allmänna poststadgan förekommande bestämmelse om straffpåföljd af 20 kronor böter för den, som medelst oriktig uppgift sökt få försändelse, innehållande något af vissa särskildt angifna ämnen, mottagen till postbehandling, kunde vidgas så, att dylikt eller strängare straff stadgades äfven för den, som med post afsände spirituosa. Den egentliga kontrollen öfver upprätthållandet af ett eventuellt förbud mot spritvaruförsändning med post syntes, på angifna grunder, böra förläggas till vederbörande försändelses adressort. Vidkommande de åtgärder, som borde vidtagas till utrönande af misstänkt försändelses innehåll, torde kunna stadgas, att försändelsen finge å den postanstalt, genom hvilken densamma tillhandahölles adressaten, i dennes eller hans ombuds eller, om adressaten icke oaktadt kallelse inom viss tid läte sig afhöra, ojäfvigt vittnes närvaro öppnas. Befunnes innehållet utgöras af spritvara, torde detsamma böra vara underkastadt beslag och förbrutet.

På grund af hvad sålunda anförts och då det icke kan anses höra till postverkets uppgifter att betjäna allmänheten med spridandet af rusdrycker, finner utskottet det af motionärerna framburna önskemålet vara berättigadt.

Utskottet får alltså hemställa,

att Andra kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller, att sådana åtgärder vidtagas, att försändandet af rusdrycker med allmänna posten må helt och hållet upphöra.

Stockholm den 21 mars 1904.

På utskottets vägnar:

K. H. GEZ. von SCHÉELE.

Bilaga.

Till Riksdagens Andra Kammares Tillfälliga Utskott N:o 2.

Sedan inom nu pågående Riksdags Andra Kammare väckts motioner dels af herr P. Zimdahl, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta vidtaga sådana åtgärder, att transport af spirituösa drycker med post må helt och hållet upphöra, dels ock af herr S. J. Enander, att Riksdagen behagade besluta skrifvelse till Kungl. Maj:t med begäran, att Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, hvilka åtgärder må lämpligen kunna vidtagas till att förebygga å vissa orter uppkomna missbruk att med allmänna posten befordra rusdrycker, har Kungl. Maj:t genom nådigt bref den 26 nästlidne februari, med biläggande af öfvermälda bägge motioner, anbefallt Generalpoststyrelsen att till Riksdagens Andra Kammares Tillfälliga Utskott N:o 2 meddela begärd upplysning i hvad mån en effektiv kontroll öfver det i berörda motioner ifrågasatta förbudets upprätthållande kunde vinnas;

Och får i anledning däraf Styrelsen äran anföra följande:

Af undersökning, som Generalpoststyrelsen under de senare åren låtit verkställa rörande den omfattning, i hvilken allmänna posten anlitas för spritvarors befordrande, och vid hvilken undersökning samtliga postdirektörer och postinspektörer i riket blifvit hörde, har framgått, att försändelser, innehållande dylika varor, icke synas hafva allmänt eller i afsevärdt antal befordrats med posten till andra orter i riket än vissa, från järnvägsstationer aflägsat belägna platser i Norrbottens, Västerbottens, Gäfleborgs, Jämtlands, Kopparbergs och Värmlands län, äfvensom att från åtskilliga af dessa platser försports klagomål öfver missbruk af med post ditsända spirituösa drycker och öfver till följd däraf uppkomna oordningar. Såvidt genom nämnda undersökning kunnat utrönas, skulle således behof af åtgärders vidtagande till förekommande af spritdryckers försändande med post på sin höjd förefinnas i fråga om vissa delar af riket.

Därest förbud mot dylik försändning blefve, i den utsträckning om ständigheterna kunde anses påkalla, ntfärdadt, torde — särskildt med hänsyn till det brådskande arbete, som i regel äger rum inom posttjänsten och som icke alltid skulle lämna vederbörande funktionärer tillfälle att ägna erforderlig uppmärksamhet åt frågan hvad som kunde vara i den ena eller andra försändelsen inneslutet — en fullt effektiv kontroll öfver förbudets upprätthållande svårligen kunna vinnas, men sådana kontrollbestämmelser lära i alla händelser kunna meddelas, att spritdrycksförsändning med post i en omfattning, hvaraf alstras missbruk och oordningar, varder omintetgjord eller åtminstone i väsentlig mån försvårad.

Enligt § 17 mom. 1 i gällande Allmänna poststadga af den 9 september 1899 skall innehållet af paket, som åtföljes af adresskort, vid inlämnandet skriftligen uppgifvas af afsändaren, samt uppgiften därom — hvilken i fråga om inrikes paket tecknas å den till adresskort hörande kupong — med afsändarens namnunderskrift bestyrkas; och i § 67 mom. 1 af samma stadga, hvarest förbjudes postbehandling af försändelse innehållande något af vissa särskildt uppräknade ämnen, såsom eldfarliga oljor och explosiva varor, föreskrifves tillika, att, om någon medelst oriktig uppgift sökt få försändelse, som innehåller något af de i sistnämnda moment omförmälda ämnen, mottagen till postbehandling, han är, ehvad försändelsen mottages eller icke och där ej strängare ansvar enligt lag eller särskild författning följa bör, förfallen till böter 20 kronor. Dylik eller strängare straffbestämmelse torde, om förbud mot spritdryckers försändande med post varder i större eller mindre omfattning meddeladt, böra stadgas äfven för den, som med post afsänder förbjuden spritvara och därvid lämnar oriktig uppgift angående försändelsens innehåll. Den egentliga kontrollen öfver upprätthållandet af ett eventuellt förbud mot spritvaruförsändning med post synes emellertid lämpligast böra förläggas till vederbörande försändelses adressort dels emedan en sålunda begränsad kontroll torde blifva lättare att genomföra än om beträffande hvarje försändelse kontrollen skulle åligger samtliga postanstalter, som hade att med försändelsens behandling taga befattning, och dels emedan adresspostanstalten med där tillgänglig kännedom om adressatens person bör med minsta svårighet kunna afgöra, huruvida skäl finnes till misstanke, att försändelsen innehåller förbjuden vara.

Vidkommande de åtgärder, som böra vidtagas till utrönande af sålunda misstänkt försändelsens innehåll, synes kunna stadgas, att, om anledning finnes till misstanke, att försändelse innehåller spritvara, hvars försändning med post är förbjuden, försändelsen må å den postanstalt, genom hvilken densamma tillhandahålles adressaten, i dennes eller hans ombuds

eller, om adressaten oaktadt kallelse icke inom viss tid låtit sig afhöra, ojäfvigt vittnes närvaro öppnas. Befinnes därvid innehålllet utgöras af förbjuden spritvara, som sålunda ej skulle få till adressaten utlämnas, torde innehålllet böra vara underkastadt beslag och förbrutet.

Stockholm den 11 mars 1904.

E. VON KRUSENSTJERNA.

Fredr. Grönwall.